

Republika e Kosovës Republika Kosova-Republic of Kosovo

Qeveria-Vlada-Government

***Ministria e Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë
Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine - Ministry of Industry,
Entrepreneurship and Trade Industry***

**ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO (MIPT) BR. 09/2024 O
USLOVIMA, KRITERIJUMIMA I POSTUPCIMA
REGISTRACIJE I OBAVLJANJA DELATNOSTI
TURISTIČKIH VODIČA**

Administrativno uputstvo (MIPT) **br.09/2024** o uslovima, kriterijumima i postupcima registracije i obavljanja delatnosti turističkih vodiča, usvojeno je Odlukom **br.5622/01**, od 29.10.2024. godine.

Ministarka Ministarstva industrije, preduzetništva i trgovine,

U skladu sa članom 29. stav 2. članom 30 i članom 32. stav 3. Zakona br. 08/L-074 o turizmu (Službeni list br. 15, od 13.06.2022. godine), članom 11. stav 1. tačka 1.5 Zakona br. 08/L-117 o Vladi Republike Kosovo (Službeni list br. 34, od 18. novembra 2022. godine), Prilogom 12 Uredbe (VRK) br. 14/2023 o oblastima administrativne odgovornosti Kancelarije premijera i ministarstava, kao i članom 9. stav 2. Uredbe o radu Vlade br. 17/2024,

Donosi:

**ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO (MIPT) BR. 09/2024 O USLOVIMA,
KRITERIJUMIMA I POSTUPCIMA REGISTRACIJE I OBAVLJANJA
DELATNOSTI TURISTIČKIH VODIČA**

**Član 1
Cilj**

Ovim Administrativnim uputstvom uređuju se uslovi i kriterijumi za obavljanje delatnosti turističkog vodiča, postupci podnošenja zahteva i registracije turističkog vodiča u registar turizma, postupci za izdavanje legitimacije i njeno oduzimanje, kao i utvrđivanje etičkog kodeksa za obavljanje delatnosti turističkog vodiča.

**Član 2
Delokrug**

Odredbe ovog Administrativnog uputstva primenjuju se na fizička lica koja su državljani Republike Kosovo i strance koji podnose zahtev za registraciju u registar turizma kao turistički vodiči i obavljaju delatnost turističkog vodiča.

**Član 3
Obavljanje delatnosti turističkog vodiča**

1. Turistički vodič je osoba koja predvodi posetioce na jeziku koji oni biraju i tumači kulturnu i prirodnu baštinu jednog područja i koja poseduje posebnu kvalifikaciju za područje, koju obično izdaje ili priznaje nadležni organ.

2. Za obavljanje delatnosti turističkog vodiča, fizičko lice treba da postane deo Registra turizma prema kriterijumima i postupcima propisanim ovim Administrativnim uputstvom i kriterijumima utvrđenim u skladu sa relevantnim Administrativnim uputstvom o registru turizma.

3. Nijedna osoba, građanin Kosova ili stranac, ne može pružati usluge turističkog vodiča ako nije opremljena legitimacijom turističkog vodiča i nije registrovana u registar turizma.

4. Turistički vodič obavlja sledeću delatnost:

4.1 Nacionalni turistički vodič – osoba koja predvodi grupu posetilaca na čitavoj teritoriji Republike Kosovo.

4.2 Lokalni turistički vodič – osoba koja predvodi grupe posetilaca u jednoj ili više opština u okviru određenog regiona Republike Kosovo.

4.3 Turistički vodič posebne oblasti – osoba koja predvodi usluge aktivnosti kao što su:

- 4.3.1 Hiking i trekking – pešačenje u prirodi;
- 4.3.2 Ski touring i snow shoeing – pešačenje i skijanje po snegu;
- 4.3.3 Biking tours - ture sa biciklima – u planinama i gradovima;
- 4.3.4 Off roading- aktivnosti vožnje po planinskom terenu;
- 4.3.5 Kajaking - veslanje;
- 4.3.6 Rafting – veslanje divljim vodama;
- 4.3.7 Padobranstvo;
- 4.3.8 Penjanje;
- 4.3.9 Jahanje;
- 4.3.10 Zip Line – spuštanje sajlom i druge slične aktivnosti.

5. Turistički vodič pruža usluge turističkog vodiča samo u kategoriji i jeziku za koji je registrovan za obavljanje delatnosti u skladu sa ovim Administrativnim uputstvom i relevantnim Zakonom o turizmu.

6. Svi turistički vodiči koji su angažovani u turističkim agencijama treba da budu registrovani i opremljeni legitimacijom u skladu sa postupcima i kriterijumima propisanim ovim Administrativnim uputstvom i relevantnim Zakonom o turizmu.

7. Vodič upoznaje posetioca sa njegovim pravima na podnošenje žalbe, koji ima pravo da u vremenskom roku od šest (6) meseci podnese žalbu relevantnom odeljenju za zaštitu potrošača.

Član 4

Uslovi za obavljanje delatnosti turističkog vodiča

1. Za obavljanje delatnosti turističkog vodiča, u skladu sa članom 3. ovog Administrativnog uputstva, fizičko lice koje je državljanin Kosova ili stranac treba da ispuni sledeće uslove:

1.1. Da je stariji od 18 godina;

- 1.2. Da ima visoku ili stručnu spremu za turističkog vodiča ili u oblasti turizma jedne ili više oblasti obavljanja delatnosti turističkog vodiča, prema akreditovanom programu za turističke vodiče; ili
 - 1.3. Dokaz kojim potvrđuje završetak programa kvalifikacije za turističkog vodiča prema standardu EN 15565 2008 Evropskog komiteta za standardizaciju – Turističke usluge – Uslovi za odredbe programa kvalifikacije i obuke za profesionalne turističke vodiče;
 - 1.4. Da nije osuđivan za krivična dela počinjena sa umišljajem;
 - 1.5. Da zna jedan od službenih jezika u Republici Kosovo i najmanje jedan strani jezik koji će se koristiti u obavljanju usluga turističkog vodiča;
 - 1.6. U slučaju stranog državljanina, treba da ima dozvolu boravka u Republici Kosovo.
2. Ispunjavanje uslova iz stava 1. ovog člana proverava se prilikom podnošenja zahteva za registraciju u registar turizma.
 3. Izuzetno od stava 1.5 ovog člana, za lokalnog nacionalnog turističkog vodiča, službenim jezikom se smatra jezik koji je službeni jezik na nivou opštine.

Član 5

Uslovi za obavljanje delatnosti počasnog turističkog vodiča

1. Za registraciju kao počasni turistički vodič, pravo podnošenja zahteva imaju:
 - 1.1. Stručnjaci sa fakultetskim obrazovanjem u jednoj od oblasti (uključujući, ali ne ograničavajući se na npr. istoričare, geografe, ekoloze, stručnjake za kulturnu baštinu i druge oblasti) i koji imaju najmanje 10 (deset) godina aktivnog radnog iskustva u oblasti turizma.
 - 1.2. Osobe koje su pre penzionisanja obavljale profesiju turističkog vodiča;
2. Ispunjavanje uslova iz stava 1. ovog člana proverava se prilikom podnošenja zahteva za registraciju u registar turizma.
3. Počasni turistički vodiči nemaju pravo da primaju naknadu u vidu nadoknade za svoje usluge, međutim, njima se mogu pokriti dnevni troškovi: kao što su prevoz, hrana, smeštaj i slični troškovi.
4. Za svaki angažman počasnog turističkog vodiča, turističke agencije treba da zaključe ugovor sa počasnim turističkom vodičem, u kojem se uključuje pružanje usluga na dobrovoljnoj osnovi.
5. Usluge počasnog turističkog vodiča ne mogu se pružati duže od deset (10) dana u toku kalendarske godine.
6. Postupak podnošenja zahteva za legitimaciju je sličan kao postupak za turističke vodiče.

Član 6

Postupak podnošenja zahteva

1. Zahtev za registraciju u registar turizma i za izdavanje legitimacije za turističke vodiče i počasne turističke vodiče podnosi se Odeljenju za turizam u Ministarstvu.
2. Podnošenje zahteva vrši se preko elektronske platforme u relevantni registar turizma.
3. Odeljenje za turizam u Ministarstvu vodi registar svih podnetih zahteva, koji sadrže podatke o podnosiocu zahteva, datumu podnošenja zahteva, načinu podnošenja zahteva, kao i dostavljenoj dokumentaciji.
4. Uz zahtev se prilaže dokumentacija utvrđena članom 7. ovog Administrativnog uputstva, kojom se dokazuje ispunjavanje uslova utvrđenih ovim Administrativnim uputstvom.
5. Svaki podnosilac zahteva dobija pismo potvrde, koje dokazuje dostavljanje zahteva. Prilikom podnošenja zahteva preko elektronske platforme, potvrda sa istim sadržajem biće generisana preko elektronske platforme.
6. Svaki primljeni zahtev odmah se prosleđuje na odlučivanje u Komisiji koju obrazuje ministarstvo.
7. Odeljenje za turizam/Ministarstvo objavljuje elektronskim putem standardne obrasce za podnošenje zahteva za registraciju u Registar turizma.

Član 7

Potrebna dokumentacija za podnošenje zahteva

1. Dostavljanje dokumentacije za registraciju turističkog vodiča uključuje:
 - 1.1 Obrazac zahteva za registraciju turističkog vodiča u Registar turizma, popunjen u elektronskom ili fizičkom obliku, koji treba da sadrži podatke o podnosiocu zahteva, uključujući ime, prezime, matični broj, adresu stanovanja i druge kontakt podatke, jezik na kojem će se obavljati delatnost, kategoriju/oblast u kojoj se prijavljuje za obavljanje delatnosti itd. Obrazac je priložen u Prilogu jedan (1) ovog Administrativnog uputstva.
 - 1.2 Kopiju lične karte ili pasoša;
 - 1.3 Jednu (1) fotografiju sa dimenzijama 5cm x 5cm, kvadratnog oblika, bele boje i bele pozadine;
 - 1.4 (Overenu) kopiju diplome/uverenja kojom se dokazuje stepen obrazovanja podnosioca zahteva. U slučaju diploma stečenih u inostranstvu, potrebno je dostaviti i odluku o nostrifikaciji, ako je nostrifikacija diplome neophodna za diplomu podnosioca zahteva.

1.5 Dokaz o poznavanju jednog ili više stranih jezika, koji izdaje institucija koja izdaje sertifikat o poznavanju stranog jezika. Dokaz o poznavanju stranog jezika nije potreban u slučajevima kada je podnosilac zahteva završio neki od nivoa obrazovanja na stranom jeziku.

1.6 Za službeni jezik koji nije maternji jezik podnosioca zahteva, podnosilac zahteva treba da dostavi jedan od ovih dokaza:

1.6.1 dokaz iz institucije za dotični strani jezik;

1.6.2 dokaz o radnom iskustvu u vezi sa jezikom, ili;

1.6.3 izjavu pod zakletvom, koja je priložena u Prilogu dva (2) ovog Administrativnog uputstva.

1.7 Uverenje od suda kojom se dokazuje da lice nije osuđeno za krivično delo učinjeno sa umišljajem i u skladu sa zahtevima Zakona o turizmu;

1.8 Za strane državljane, kopija dozvole za boravak i radne dozvole u Republici Kosovo, ako je primenjivo;

1.9 Strani državljanin dostavlja dokaz o poznavanju jednog od službenih jezika Republike Kosovo. Ovaj uslov nije primenljiv za državljane zemalja iz regiona čiji je maternji jezik jedan od službenih jezika Republike Kosovo;

1.10 Za počasne turističke vodiče, dokaze koji potvrđuju ispunjavanje uslova radnog iskustva i stručne spreme utvrđene članom 5. stav 1. ovog Administrativnog uputstva.

Član 8

Komisija za razmatranje zahteva

1. Ministar obrazuje komisiju od tri (3) člana, za razmatranje zahteva za registraciju vodiča u registar turizma. Mandat komisije je dve (2) godine.

2. Komisija se obrazuje u sledećem sastavu:

2.1 jedan predstavnik iz Odeljenja za turizam u relevantnom ministarstvu iz oblasti turizma;

2.2 dva predstavnika iz ministarstva, jedan od njih da bude pravnik.

3. Komisija ima mandat da odlučuje i o pokrenutim postupcima za oduzimanje legitimacije, u skladu sa ovim Administrativnim uputstvom.

4. Odeljenje za turizam u okviru ministarstva pruža administrativnu i tehničku pomoć komisiji.

Član 9

Postupak razmatranja zahteva od strane komisije

1. Komisija razmatra svaki zahtev u roku od 30 (trideset) dana od dana njegovog prijema. U slučaju

nepotpunog zahteva i dokumentacije, komisija ima pravo da traži dopunu dokumentacije, dajući im dodatni rok od 7 dana za dostavljanje nedostajuće dokumentacije ili njenu dopunu.

2. Komisija, nakon razmatranja zahteva, preporučuje direktoru Odeljenja za turizam usvajanje ili odbijanje zahteva.

3. Komisija za svoje sednice vodi zapisnik o razmatranju zahteva i odlučivanju za svaki zahtev.

4. Direktor Odeljenja za turizam potpisuje odluku o obavljanju delatnosti turističkog vodiča, koja je pripremljena u skladu sa zakonskim odredbama relevantnog Zakona o opštem upravnom postupku. Odluka, između ostalog, treba da sadrži podatke o imenu turističkog vodiča, kategoriji turističkog vodiča i jeziku na kojem će turistički vodič obaviti delatnost.

5. Jedna kopija odluke dostavlja se stranci.

Član 10

Postupak za izdavanje legitimacije

1. Odluka direktora Odeljenja za turizam za registraciju vodiča u registar turizma je osnov za izdavanje legitimacije turističkog vodiča.

2. Legitimaciju izrađuje Odeljenje za turizam u roku od 10 (deset) dana od dana donošenja odluke za registraciju u registar turizma i sadrži sledeće podatke:

2.1 Logo ministarstva na službenim jezicima u Republici Kosovo;

2.2 Državni turistički simbol Republike Kosovo;

2.3 Ime i fotografiju turističkog vodiča;

2.4. Kategoriju vodiča;

2.5. Jezik na kojem vodič pruža uslugu;

2.6. Broj legitimacije;

2.7. Datum izdavanja;

2.8. Rok važenja;

2.9. Mesto izdavanja.

3. Odeljenje za turizam obaveštava stranku podnosioca zahteva da se javi u ministarstvu radi podizanja legitimacije.

4. Stranka je dužna da podiže legitimaciju u roku od šezdeset (60) dana, ako se ne podiže u ovom roku, smatra se da turistički vodič nije aktivan u registar turizma.

5. Legitimacija počasnog turističkog vodiča izdaje se na period od dve (2) godine, uz mogućnost obnavljanja.

6. Pored legitimacije koju izdaje ministarstvo, udruženja turističkih vodiča, imaju pravo da izdaju legitimacije za vodiče da su članovi udruženja, uključujući i identifikacione znakove.

Član 11

Komisija za razmatranje žalbi

1. Ministar obrazuje Komisiju za žalbe od tri (3) člana, radi razmatranja žalbi na odluke direktora, koje se odnose na obavljanje delatnosti turističkih vodiča.

2. Komisija iz stava 1. ovog člana, obrazuje se na mandat od 2 (dve) godine.

3. Komisija razmatra žalbe i odlučuje u skladu sa kriterijumima i postupcima utvrđenim relevantnim Zakonom o opštem upravnom postupku.

4. U slučajevima kada Komisija za žalbe usvaja zahtev, komisija treba da predlaže na jasan način da se stranci izdaje legitimacija turističkog vodiča i da se upiše u registar turizma.

Član 12

Oduzimanje legitimacije

1. Postupak za oduzimanje legitimacije pokreće se u slučajevima kada turistički vodič postupa u suprotnosti sa obavezama i kriterijumima utvrđenim ovim Administrativnim uputstvom i relevantnim Zakonom o turizmu.

2. Oduzimanje legitimacije pokreće tržišna inspekcija u Komisiji za razmatranje zahteva, u skladu sa zahtevima člana 48. Zakona o turizmu ili stalnim pritužbama posetilaca, u skladu sa članom 3. stav 7. ovog Administrativnog uputstva, kojima se dokazuje da je vodič kršio zakonske odredbe Zakona o turizmu, principe etičkog kodeksa vodiča koji su utvrđeni članom 13. ovog Administrativnog uputstva i drugim zahtevima ovog Administrativnog uputstva.

3. Odluku o oduzimanju legitimacije i zabrani obavljanja delatnosti donosi direktor relevantnog Odeljenja za turizam u ministarstvu po preporuci komisije.

4. Protiv odluke o oduzimanju legitimacije i zabrani obavljanja delatnosti, nezadovoljna strana ima pravo da podnese žalbu u roku od 30 (trideset) dana od dana njenog prijema, u Komisiji za žalbe.

Član 13

Etički kodeks turističkih vodiča

1. Tokom obavljanja delatnosti, turistički vodič treba se ponašati u skladu sa osnovnim principima etičkog kodeksa turističkog vodiča, kao u nastavku:

1.1 Da nosi i pokazuje u svakom trenutku legitimaciju izdatu od strane ministarstva;

1.2 Da pruža profesionalne usluge posetiocima, na osnovu itinerara poslodavca, radi

obezbeđivanja objektivnog razumevanja posećenog mesta, bez predrasuda, propagande ili jezika mržnje;

1.3. Da pruža profesionalne usluge i jednak tretman svih posetilaca, bez obzira na jezik, pol, nacionalnost, veroispovest, fizičku nesposobnost ili seksualnu orijentaciju;

1.4. Da obezbedi što je više moguće da ono što se prikazuje i predstavlja kao činjenica bude istinita i da se napravi jasna razlika između ove istine i priča, legendi, tradicija i mišljenja;

1.5. Da upozori grupu posetilaca o mogućim vanrednim situacijama i da obezbedi da turisti budu prethodno obavešteni o svakoj mogućoj opasnosti;

1.6. Da poštuje privatnost i poverljivost posetilaca, ne otkrivanjem ličnih podataka i fotografija bez njihove saglasnosti;

1.7. Da postupa ispravno i razumno u svim angažmanima sa svim onima koji su angažovani u uslugama vodiča i sa kolegama koji rade u svim aspektima turizma;

1.8. Da štiti ugled turizma u Republici Kosovo ulažući sve napore da obezbedi da grupe koje predvodi tretiraju sa poštovanjem životnu sredinu, zaštićena područja kulturne i prirodne baštine, zakone i nacionalnu i lokalnu osetljivost;

1.9. Da postupa kao predstavnik Republike Kosovo, da lepo dočekuje posetioce i da postupa na taj način da Kosovo stekne koristi i promoviše se kao turistička destinacija;

2. Ministarstvo će se pobrinuti da u kontinuitetu priprema i objavljuje na službenim jezicima Republike Kosovo, ažurirana međunarodna i evropska pravila koja se odnose na etičke kodekse u oblasti turizma.

3. Turistička udruženja, uključujući i udruženja turističkih vodiča i turističke agencije, mogu pripremiti i objaviti svoje etičke kodekse, koji treba da budu zasnovani na ovim osnovnim principima. Pored toga, one se trebaju pobrinuti u kontinuitetu da njihovi članovi usvajaju ova pravila i primenjuju ih u praksi.

Član 14

Završne i prelazne odredbe

1. Sastavni deo ovog Administrativnog uputstva su:

1.1. Prilog br. 1 Zahtev/Prijava za registraciju u registar turizma;

1.2. Prilog br. 2 Izjava pod zakletvom na službenom jeziku.

2. Do akreditacije programa za turističke vodiče, i sertifikacije turističkih vodiča prema akreditovanim programima, kao što je utvrđeno članom 4. stav 1.2 i 1.3 ovog Administrativnog uputstva u vezi sa stručnom spremom, registracija vodiča u registar turizma i izdavanje legitimacije vršiće se na privremeni rok od 2 (dve) godine, uz mogućnost produženja. Tokom ovog prelaznog perioda, ministarstvo će priznati i dokaze o drugim relevantnim kvalifikacijama i obukama u vezi sa

obavljanjem profesije turističkog vodiča, najmanje dokaz o srednjem stepenu obrazovanja, kao i radno iskustvo od najmanje 2 godine.

Član 15

Ukidajuće odredbe

Stupanjem na snagu ovog Administrativnog uputstva, ukida se Administrativno uputstvo (MIPT) br. 06/2023 o uslovima, kriterijumima i postupku registracije i obavljanja delatnosti turističkih vodiča i Administrativno uputstvo (MIPT) br. 02/2024 o izmenama i dopunama Administrativnog uputstva (MIPT) br. 06/2023 o uslovima, kriterijumima i postupku registracije i obavljanja delatnosti turističkih vodiča.

Član 16

Stupanje na snagu

Ovo Administrativno uputstvo stupa na snagu sedam (7) dana nakon objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

Rozeta Hajdari

Ministarka

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë
Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine
Ministry of Industry, Entrepreneurship and Trade

Odeljenje za turizam

Br. prot. _____

Datum: ____ / ____ / ____

ZAHTEV ZA REGISTRACIJU TURISTIČKOG VODIČA U REGISTAR TURIZMA

Ime i prezime: _____

Matični broj: _____

Adresa stanovanja: _____

E-mail: _____

Br. telefona: _____

Jezik/jezici na kojima će obavljati delatnost: _____

- a) Albanski
- b) Srpski
- c) Engleski
- d) Drugi (navedite): _____

Kategorija vodiča:

- a) Nacionalni turistički vodič;
- b) Lokalni turistički vodič; (navedite) _____
- c) Turistički vodič posebne oblasti (navedite i dokažite):

Uz zahtev prilažite sledeću dokumentaciju:

- ☐ Kopiju lične karte ili pasoša
- ☐ Jednu (1) fotografiju dimenzija 5cm x 5cm, kvadratnog oblika, bele boje i bele pozadine
- ☐ (Overenu) kopiju diplome kojom se dokazuje stepen obrazovanja podnosioca zahteva
- ☐ Odluku o nostrifikaciji diplome, za diplome stečene u inostranstvu ako je nostrifikacija diplome neophodna za diplomu podnosioca zahteva
- ☐ Dokaz o poznavanju jednog ili više stranih jezika
- ☐ Dokaz kojim se potvrđuje završetak programa kvalifikacije za turističkog vodiča/dokaz o drugim relevantnim kvalifikacijama i obukama u vezi sa obavljanjem profesije turističkog vodiča, kao i radno iskustvo od najmanje 2 godine
- ☐ Uverenje od suda kojom se dokazuje da osoba nije osuđena za krivično delo počinjeno sa umišljajem
- ☐ Kopiju dozvole za boravak i radne dozvole u Republici Kosovo (za strane državljane), ako je primenjivo
- ☐ Dokaz o poznavanju jednog od službenih jezika Republike Kosovo (za strane državljane)

Podnosilac zahteva

Službenik koji prima zahtev

**Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government**

**Ministria e Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë - Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i
Tergovine - Ministry of Industry, Entrepreneurship and Trade**

IZJAVA POD ZAKLETVOM PODNOSIOCA ZAHTEVA

Izjavljujem da u nedostatku dokaza od nadležne institucije za ocenu poznavanja službenog jezika (službeni jezik koji nije maternji jezik podnosioca zahteva) i potpisivanjem ove izjave, garantujem da su: sve informacije date u ovom zahtevu istinite i tačne. U slučaju da se dokaže da nisam pokazao dovoljno poznavanje jezika sa grupama posetilaca i da su informacije neistinite i netačne, uključujući i izbor jezika prikazanog u dosijeu za podnošenje zahteva za registraciju kao turistički vodič u registar turizma i pružanje usluga turističkog vodiča i na jeziku, snosiću odgovornost za kaznene posledice u skladu sa relevantnim zakonima koji su primenjivi na Kosovu.

Kontakt podaci:

Puno ime: _____

Matični broj: _____

Potpis: _____

Datum: _____